7

KRÁL

PO PORÁŽCE SADDÁMOVÝCH VOJSK SE ZBYTKY PŘEDstavitelů jeho režimu skryly, přičemž diktátorovi nejbližší i Saddám samotný padli do zajetí a zdálo se, že válka v Iráku končí.

Jenže to byl klam. Rozhořela se jiná, daleko ošklivější válka.

Američané a jejich spojenci si zpočátku nechtěli připustit, co se děje, když se soustředili na polovojenské oddíly fedajínů a jiné elementy starého režimu. Ačkoli jen málo Iráčanů litovalo konce Saddámovy utlačovatelské vlády, její odstranění vytvořilo vakuum, které okupační síly nedokázaly zaplnit.

Doufalo se, že rychlé a rozhodné vítězství spojenců vytvoří podmínky umožňující svobodný život. Jenže svoboda poskytla mnoha různým skupinám příležitost měnit Irák k obrazu svému a některé z nich k tomu použily ty nejhrůznější a nejodpornější prostředky.

Po takřka okamžitém vítězství nad iráckou armádou se spojenci snažili nastolit pořádek, zatímco měli co do činění s malými, ale houževna-

tými centry odporu. Původně si mysleli, že jde o guerillové bojovníky, kteří zůstali loajální někdejšímu vládci nebo o rozčarované nacionalisty, ale i mezi řádky optimistických situačních zpráv se dalo vyčíst, že povstání má jiný charakter.

Objevili se noví aktéři. Moc v zemi nebyla pouze v rukou lidí jako velitel CENTCOM generál John Abizad, americký velvyslanec Paul Bremer či velitel JSOC Stanley McChrystal. Chopili se jí i jiní, například radikální duchovní Muktadá al-Sadr, který vycítil příležitost, neboť měl hojné a odhodlané příznivce z řad šíitské většiny. Šíité za Saddámova režimu dlouho trpěli a nyní al-Sadr spatřoval nového nepřítele v okupačních silách.

Jiné jméno, které se stále více ozývalo mezi militantní sunitskou opozicí, bylo Abú Musab az-Zarkáví. Což byl jordánský terorista, který brutálními metodami šířil svůj věhlas, přičemž proměnil tuto fázi irácké války v hlavní bojiště celosvětového konfliktu.

Irák pomalu sklouzával do chaotického násilí, kdy každý útok vyvolal podobnou odpověď a situace eskalovala do tříště navzájem se překrývajících válek. Vývoj se podobal takřka nezastavitelné spirále masakrů.

Na začátku roku 2004 spojenci měli co dělat, aby vůbec poznali, co se děje. Masa odhodlaných bojovníků nebyla spojená do nějakých více identifikovatelných, organizovaných skupin. Mnozí měli stejné motivace, ale lišili se co do taktiky. Jiní byli v přímém ideologickém rozporu, ale uchylovali se ke stejným nehumánním praktikám. Další se snažili ovládnout některou ze stran boje.

Američany vedená koalice však mezi touto nesourodou změtí bojovníků nerozlišovala (a co hůř, neodlišovala je od civilního obyvatelstva, které měla chránit). Bez ohledu na rozdíly však všichni představovali smrtelnou hrozbu pro obyvatele západních zemí v Iráku, ať už šlo o vojáky, příslušníky soukromých vojenských společností, novináře nebo humanitární pracovníky.

To vše se vyhrotilo na jaře 2004.

Napětí mezi spojenci a šíitskou Mahdího armádou Muktadá al-Sadra vedlo k erupci na konci března, kdy došlo k mnoha bitvám mezi oběma silami v Bagdádu a jižním Iráku.

V té samé době se pestrá skupina bojovníků sahajících od povzbuzených nacionalistických skupin přes sunitské povstalce po zahraniční saláfistické džihádisty vedené výše zmíněným az-Zarkávím usadila ve Fallúdži, městě se zhruba 320 tisíci obyvateli v provincii Anbár, sedmdesát kilometrů na západ od Bagdádu.

Původně byl její význam podceňován, ale během roku 2003 a na začátku roku 2004 se situace vyostřila. Protesty přerostly ve sporadické útoky typu „udeř a uteč" a poté do koordinovaných úderů.

Guerillový boj byl stále intenzivnější, neboť ve městě sílil odpor k Američanům. Ten se rozhořel do podoby, která změnila obraz války.

31. března 2004 byli čtyři američtí zaměstnanci soukromé vojenské společnosti Blackwater – Jerry Zovko, Wesley Batalona, Michael Teague a Scott Helvenston – napadeni, když se pokusili projet městem. Zastavili je a potom zabili. Jejich těla byla zohavena a rozčtvrcena. Dvě ohořelá těla visela na mostě přes Eufrat, zatímco zbylá dvě zůstala na ulici, kde si je fotil rozzuřený dav.

Těsně předtím převzala od americké 82. výsadkové divize provincii Anbár jiná americká jednotka, 1. expediční síla námořní pěchoty (Marine Expedition Force, MEF). Před útokem na zaměstnance Blackwateru se Fallúdži spíš vyhýbala.

Bremer – který byl v té době faktickým vládcem Iráku – slíbil tvrdou odpověď a pohrozil, že útok „nezůstane nepotrestán".

I MEF měla rozkaz podniknout zdrcující ofenzívu na město, jež měla název operace Vigilant Resolver. Obyvatelům Fallúdży byly svrženy letáky, kde byli varováni, aby město opustili nebo nevycházeli z domu.

Kolem města bylo více než dva tisíce příslušníků námořní pěchoty a ostnatý drát. Mezitím se povstalci začali připravovat na obranu. Spojence čekal odhodlaný nepřítel.

Odhaduje se, že z Fallúdži před útokem uprchlo více než 100 tisíc obyvatel. Během prvního týdne bitvy letecké údery a přesná střelba odstřelovačů umožnily námořní pěchotě postup.

Kvůli obavám z civilních ztrát bylo 9. dubna vyhlášeno křehké (a většinou jednostranné) příměří, které jen umožnilo oběma stranám opevnit své pozice v očekávání nevyhnutelného obnovení bojů.

Severní polovina města byla přičleněna 2. praporu 1. divize námořní pěchoty. Během krátké doby si jeden z jeho oddílů – rota Echo – vysloužil záviděníhodnou reputaci neobvykle drsné bojové síly – a to i na poměry námořní pěchoty. Zdálo se, že je předurčena k tomu, co se připravovalo, neboť její muži byli ve městě na patrole s oněmi čtyřmi zaměstnanci Blackwateru jen několik dnů předtím, než byli zmasakrováni.

Velitelem Echa byl charismatický a nekompromisní kapitán Douglas Zembiec. Byl dvojnásobným mistrem Nového Mexika v zápase a dvakrát vyhrál celoamerické mistrovství, když byl na námořní akademii. Na konci 90. let byl v Kosovu během operace Joint Guardian, když sloužil jako důstojník u proslavené 2. průzkumné roty.

Jeho statečnost neměla hranic. Nejlépe se cítil, když vedl své muže pod palbou. Nadšeně plnil rozkazy, a když nepřítel zabil některého z jeho mužů – což bylo během války nevyhnutelné – neměl klid, dokud své druhy nepomstil. Celkem bylo více než 50 příslušníků námořní pěchoty z Echa během operace Vigilant Resolve raněno.

Jeho vášnivé motivační projevy jako by vycházely přímo z jeho duše – kdyby ta slova pronášel někdo jiný, znělo by to nepřirozeně a uměle. Pod Zembiecovým velením se však Echo vrhlo do boje – jeho slovy – s hrdostí lvů.

To se ukázalo ještě před začátkem ofenzívy. Jeden z velitelů odstřelovačského týmu kapitána Zembieca s velitelskou rotou 2. praporu kaprál Ethan Place prokázal své schopnosti při mnoha příležitostech. Při dvou incidentech na konci března, účinnou palbou zneškodnil dva povstalce, prvního při pokusu o útok na konvoj, druhého na hlídce.

Když se bitva rozhořela, Place znovu vstoupil do boje, při přestřelce mezi dvěma rotami námořní pěchoty a několika stovkami povstalců 7. dubna, pouhé dva dny před vyhlášením příměří.

Samozřejmě že námořní pěchota nebyla sama a stejně tak ani rota Echo. Zatímco I MEF vedla útok, byla podpořena přímou leteckou podporou (včetně strojů amerického letectva AC-130 Spectre Gunship, F-15E a F-16 či F/A-18 amerického námořnictva).

Krom toho zasáhla i CIA, NSA, 5. skupina speciálních sil a Skupina psychologických operací (PSYOPS) SOCOM.

Pro Echo bylo nejdůležitější zapojení malého odstřelovačského prvku úkolového uskupení 6-26 z průzkumného oddílu řadové eskadry Delty. Ten měl pouze sedm mužů, ale dohromady měli zhruba sto let taktických zkušeností kombinovaných s mimořádnými schopnostmi.

Průzkumníci již předtím prokázali, že dokážou proniknout do Fallúdži. V týdnech před zahájením útoku operovali uvnitř města, kde prováděli riskantní průzkum v iráckých automobilech.

Nyní měli k dispozici nové hračky. Snipeři Delty dostali termobarickou munici – od minometů po protitankovou zbraň AT-4 a granáty. Tyto zbraně zapálí vzdušný kyslík a způsobují silné výbuchy a tlakové vlny. V uzavřených prostorech, například v interiérech budov, se jejich účinek znásobuje a vede k tomu, že všichni vevnitř uhoří – pokud se budova rovnou nezhroutí.

Povstalečtí střelci hlídkovali na střechách a minaretech, jež dominovaly panoramatu města. Spojenci doufali, že termobarické střelivo jim umožní odpovědět na demoralizující střelbu nepřátelských odstřelovačů.

Schopnosti spojeneckých vojáků, jejich um a palebná síla prošly 26. dubna 2004 velkou zkouškou.

Více než týden předtím dostal tým Jednotky nové zbraně a naučil s nimi rotu Echo zacházet. S vědomím, že mariňáci teď mají prostředky k „eliminaci nepřátelských sniperů, nebo aspoň k tomu, aby jim uká-

zali, že dostanou za vyučenou, pokud budou střílet", tým Delty mohl zase zmizet.

Ale námořní pěchota měla s novými zbraněmi problémy, a tak znovu požádala Deltu o pomoc. Zkušení vojáci Delty se vrátili do boje. Společně s muži Echa stáli na předním okraji spojeneckých sil a směřovali k severozápadní části Fallúdži.

Snipeři Delty se hned pustili do práce, protože terčů bylo víc než dost.

Nepřátelští bojovníci však časem zjistili, kde mohou a kde nemohou manévrovat. Navíc dál napadali spojence sporadickou střelbou z ručních zbraní RPG a minometů.

V naději, že protivníka překvapí a získají nová stanoviště, se vydalo devětatřicet příslušníků námořní pěchoty (2. četa Echa a družstvo řízení palby) vedených kapitánem Zembiecem, které posílilo sedm schopných vojáků amerických speciálních sil, nad ránem na lov.

Tato improvizovaná úderná síla, která byla později popsána jako „každopádně neobvyklé uskupení" spojila příslušníky námořní pěchoty s těmi nejzkušenějšími bojovníky Spojených států. Nejenže muži z Delty byli jednou tak staří jako mnozí příslušníci námořní pěchoty, ale vstoupili do vojska, ještě než se někteří z jejich druhů vůbec narodili.

Bez ohledu na tyto rozdíly ve věku a výcviku se obě strany respektovaly. Členové speciálních sil oceňovali dychtivost mladých příslušníků námořní pěchoty a vzali je pod svá křídla.

Jednotka vyrazila v půl čtvrté ráno a postupovala přes hřbitov směrem na jihovýchod, do hloubi města. Kolem ještě byla tma, ale už začínalo svítat. Všude kolem byly proti obloze vidět stíny spojeneckých sil.

Tu se do ticha ozvaly modlitby z nedaleké mešity.

Jeden z odstřelovačů Delty, praporčík Don Hollenbaugh, se otočil k rotnému Danu Briggsovi – zdravotníkovi Special Forces – a zamumlal:

„To je strašidelné. To nebude dobrý den."

„Jo, myslím, že máš recht."

Tým Echa a Delty opustil hřbitov. Potom zkontrolovaly a obsadily dvě budovy ve čtvrti Jolan – údajně tam měl sídlo az-Zarkáví. Stály naproti sebe na jedné ulici, jež vedla ze západu na východ, přímo do středu Fallúdži.

Ty budovy si byly podobné. Kolem vedly dva metry vysoké zdi, vevnitř byla dvě patra a střecha byla rovná s metrovou zídkou na okraji. To tedy znamenalo, že Američané nyní prakticky byli ve výši třetího patra.

Schody vedoucí na střechu byly nechráněné a vycházely z ohrazené vnější terasy v druhém patře. Ústily uprostřed střechy, která byla ze tří stran chráněna metrovou zídkou, aby neopatrní návštěvníci nespadli dolů.

Vojáci se rozdělili a pronikli do obou budov. Severní velel poručík Dan Wagner, zatímco jižní Zembiec. Muži z Delty byli v jižní budově společně s kapitánem a ustavili stanoviště na střeše.

Na předním okraji spojeneckých sil zachytili pozorovatelé pohyb ozbrojených bojovníků do té samé mešity, ze které se předtím ozývaly modlitby. Kapitán Zembiec to šel s malým oddílem prověřit, ale nenašel nic než několik beden od střeliva na parapetu minaretu.

V budovách se mezitím projevil rozdíl ve výcviku a taktice odstřelovačů námořní pěchoty a Delty. Muži z námořní pěchoty si vybudovali krytá palebná stanoviště, která však museli vidět povstalci okolo.

Hollenbaugh vysvětluje: „Když jsme se dostali na střechu (…) hned s tím začali. Něco takového jsem ještě neviděl (tedy, viděl), bylo to zneklidňující. Probíjeli díry do zdí, takže tam byl humbuk. Vzali kladiva a mlátili do zdí. Všechny to probudilo."

Brzy se ozvala palba a poté i výstřely z RPG. Byly to sice jen zkusmé útoky, ale znamenaly, že město se probudilo – město plné tisíců rozzuřených nepřátel. Město, které vědělo, že Američané jsou tady.

Hollenbaugh a štábní praporčík Larry Boivin – specialista Delty na výbušniny – zaostřili své puškohledy a kryli jižní sektor.

Ozval se další výstřel z RPG a tentokrát střela zasáhla jižní stěnu jižního domu, přímo pod Hollenbaughem. Tlaková vlna na něj vrhla prach a úlomky zdi.

Hollenbaugh okamžitě běžel dolů a přelezl vnější zeď na dvoře. Měl zjistit, jaké je poškození a prozkoumat místo zásahu a rozptyl střepin, aby bylo možné co nejpřesněji odhadnout místo, kde se skrývá povstalec, jenž vystřelil reaktivní granát.

Hollenbaugh instinktivně propočítal směr a efektivní dostřel zbraně a pohlédl směrem, kde byla pravděpodobná stanoviště nepřítele. Potom běžel zpátky nahoru a informoval předsunutého pozorovatele družstva řízení palby námořní pěchoty, kam zaměřit nepřímou palbu z minometů ráže 81 mm, které kryly pohyb týmu, pokud by nepřátelská aktivita pokračovala.

Krom toho kapitán Zembiec požádal o dva tanky M1 Abrams z 1. tankové divize, aby očekávaly další rozkazy na předním okraji spojeneckých sil a v případě potřeby je podpořily.

Hollenbaugh se vrátil na své stanoviště na jihu, vystřelil několik nábojů ráže 5,56 mm ze své karabiny M4 do oblasti, kterou právě lokalizoval, a podal hlášení. „Chtěl jsem jim dát najevo, že o nich vím."

Znovu se rozhostil klid. První útok nebyl příliš znepokojivý – na předním okraji spojeneckých sil se něco takového očekávalo, vždy se tam ozvalo pár výstřelů, ale nic víc.

Operátoři Delty využili přestávky v boji, aby přehodnotili svá stanoviště. V deset ráno „JN", velitel průzkumného týmu, prohlásil: „Snipeři několikrát vystřelili, ale jen párkrát. Střelecké úhly jsou příliš úzké na to, abychom naše dlouhé pušky náležitě využili. Popravdě řečeno bychom to samé zvládli i se samopaly. (…) Snipeři nejsou využiti optimálně. Vezmu si pár chlapců a půjdu zpátky na přední okraj sil, kde vás budeme moct krýt z dálky."

JN vzal dva odstřelovače a vydal se s nimi zpátky. Přes hřbitov se vrátili několik set metrů zpět na severozápad do starých pozic. Četa námořní pěchoty nyní měla jen tři muže z Delty – Hollenbaugha, Boivina a Briggse.

Hollenbaugh tak zůstal jediným operátorem Delty (výraz vyhrazený pouze pro členy úderných oddílů a odstřelovače Jednotky) a velel týmu na střeše. Přestože byl sniper, byl také vycvičen jako demoliční specialista a pro tuto operaci byl v páru s Boivinem.

Boivinova přítomnost byla pro tuto misi klíčová. Byl to demoliční specialista s velkými znalostmi termobarické munice a střel odpalovaných z ramene. Navíc, jak se později ukázalo, byl cenný i jeho rozsáhlý zdravotnický výcvik.

Tento čtyřicátník se dvěma desetiletími zkušeností v ozbrojených silách svou přítomností uklidňoval ostatní a zaplnil vakuum po odchodu ostatních odstřelovačů.

Jeho druhové mu přezdívali „Král" a pocházel z městečka Prescott ve Washingtonu, které je tak malé, že na střední škole měl pouze sedmnáct spolužáků.

Je skromný a nenucený a lidé by do něj neřekli, že to je jeden z nejelitnějších bojovníků světa, kdyby náhodou Donalda Hollenbaugha potkali na ulicích města Boise v Idahu. Pokud byste ho však potkali na ulicích Fallúdži, kde svou vyrovnaností, umem a sebedůvěrou prokázal, že svou přezdívku nenosí náhodou, bylo by to jiné setkání.

Do uprázdněných odstřelovačských stanovišť vzal dva příslušníky námořní pěchoty. Zorientoval je a zajistil, že všechny sektory byly pokryté, zatímco se situace vyhrocovala.

Přestávka v boji totiž, jak se ukázalo, nebyla znamením dezorganizace nebo nedostatku motivace nepřítele. Právě naopak.

Prvním signálem, že spojence čeká tuhý odpor, byla malá skupina manévrujících povstalců, kteří byli zahlédnuti, jak postupují směrem k severnímu domu, jen několik minut poté, co JN a tři další snipeři Delty opustili stanoviště.

V reakci na to se kapitán Zembiec přemístil přes ulici do severního domu k poručíku Wagnerovi a jeho oddílu námořní pěchoty. Doufal, že získá kontrolu nad situací, zatímco události nabíraly na obrátkách.

O necelých pět minut později „se celý svět zbláznil“, vzpomíná Hollenbaugh. „Naráz začal děsivý humbuk. Minomety, RPG a granáty. Ostřelovali nás vším možným.“

Američtí vojáci byli vystaveni propracovanému útoku. Z různých směrů je napadly mohutné nepřátelské síly, které nenápadně obsadily okolní budovy. Ze středu Fallúdžy tam autobusy, taxíky či pickupy přijížděli povstalci – odhadem jich bylo tak 150 až 300.

Počáteční úder byl drtivý. Desítky střel z reaktivních granátometů zasypávaly americká stanoviště a jen během prvních patnácti minut jich budovy zasáhlo padesát až šedesát. Doplňovala je odstřelovačská palba a granáty vrhané z nedalekých střech.

Otevřený hřbitov na západě a přesunutí snipeři Delty, kteří se nyní ocitli za útočícím nepřítelem, zabránili povstalcům v kompletním obklíčení obou domů. Přesto měli v rukou většinu oblasti. Podařilo se jim rovněž zatlačit přední okraj nepřátelských sil a nedovolili přísun posil.

Hollenbaugh k tomu říká: „Když spustili palbu, bylo to koordinované. Útok provedený naplno.

Trvalo to dvě až tři hodiny a stále se střílelo (…) Věděli, kde jsme, takže měli dost času na naplánování. A navíc na naši ofenzívu čekali. Fallúdža byla odříznuta od okolního světa a byly tam svrženy letáky, kde se mluvilo o tom, že pokud nejste bojovník, máte tolik a tolik času na to, abyste město opustili. Takže všichni tam byli bojovníci. O tom se nedalo pochybovat.“

Takřka okamžitě byl čtyřčlenný oddíl námořní pěchoty na severní střeše zasažen granátem. Všichni byli raněni a stáhli se ze střechy do relativního bezpečí druhého patra. V jižní budově byly slyšet jejich výkřiky.

Brzy bylo raněno dalších pět příslušníků námořní pěchoty v severní budově. Zdravotník Delty Dan Briggs neváhal.

„Done, jdu tam.“

„Rozumím, běž.“

Hollenbaugh popsal Briggsovu statečnost s údivem v hlasu. „Dan vzal lékárničku a rozběhl se dolů po schodech, které byly vystaveny palbě nepřítele. Zcela vystaveny. Několik mužů z námořní pěchoty to rychle

zjistilo, stejně jako já. Věděli jsme o tom – a oni nám ukázali, že o tom vědí také.

Dan vyběhl z domu a sprintoval přes ulici, bez ohledu na střelbu. Kolem něj hvízdaly kulky."

Ačkoli Briggsův smělý přesun dopadl šťastně, jeho problémy nekončily. Osmadvacetiletý benjamínek mužů z Delty v oddílu námořní pěchoty opět ukázal svou chrabrost: sběrné místo pro raněné bylo v jižní budově, tedy přes ulici.

Jeho výhodou bylo to, že odtud vedla krytá cesta, kterou mohli být ranění dopraveni zpátky na přední okraj spojeneckých sil. Pochopitelně že zafungoval zákon schválnosti a jako první a nejvíc byl zasažen severní dům, takže Briggs musel raněné příslušníky námořní pěchoty vléct přes ostřelovanou ulici.

„Podle mě se Dan nejméně šestkrát vystavil palbě nepřítele," vzpomíná Hollenbaugh. „Byla to skvělá práce."

V severním domě byla situace stále napjatější. Na střeše zůstala vesta s granáty jednoho raněného, který byl evakuován. Jedna z explozí však odpálila jeden z granátů ráže 40 mm, zapálila vestu, a tak vybuchl i zbytek munice.

V následujících minutách bylo zasaženo dalších sedm příslušníků námořní pěchoty. Takřka polovina mužů byla vyřazena už během chaotického začátku bitvy.

Kapitán Zembiec pomáhal Briggsovi transportovat raněné přes ulici – a to několikrát. Žádal o nepřímou palbu, ale to bylo odmítnuto kvůli strachu z civilních obětí. Žádal též o postup tanků M1 Abrams a evakuaci raněných – kterých rychle přibývalo.

Jelikož přílet vrtulníku byl vyloučen, přijel pro ty nejhůř raněné nadrotmistr William Skiles v nepancéřovaném humvee, a to celkem třikrát. Byl pod prudkou palbou a mohl se pohybovat jen díky neúnavné potlačovací palbě svobodníka Johna Florese.

Poté, co pomohli svým zraněným druhům, posílili svobodníci Aaron Austin a Carlos Gomez-Perez severní střechu, která byla zároveň strategickým opěrným bodem a až příliš snadným terčem.

Oba muži se pokoušeli házet na útočící bojovníky granáty. Austin byl několikrát zasažen do hrudi, ale stále dokázal odhodit granát, když se skácel na střechu a skutálel po schodech.

Gomez-Perez, někdejší ilegální imigrant, který se do USA dostal ze Ciudad de México, když mu bylo devět, odvlekl svého druha do bezpečí, ale při tom byl zasažen. Bez ohledu na to, že měl poraněnou tvář a pravé rameno, kam ho trefily kulometné náboje, když vlekl Austina za zídku střechy, dál bojoval, házel granáty a střílel druhou rukou.

Gomez-Perez se pokusil provést kardipulmonální resuscitaci, než k jednadvacetiletému Austinovi přiběhli Briggs a zdravotník námořní pěchoty. Ti dva těžce raněného Texasana odnesli po exponovaném schodišti do druhého patra severní budovy, kde provedli tracheotomii při zoufalém pokusu ho zachránit.

Svobodník Craig Bell se rozhodl ukázat nepříteli, zač je toho loket. Poté, co byl raněn výbuchem granátu, vystřelil během následující hodiny odhadem více než sto granátů ze svého granátometu M203 a několik jich trefil do oken budov držených nepřítelem.

Zatímco se Briggs, Zembiec a kapitánův radiotelefonista přesunovali, na jižní střeše byli pouze Hollenbaugh, Boivin a dva příslušníci námořní pěchoty, kteří zde nahradili odstřelovače Delty, co se vrátili k přednímu okraji spojeneckých sil.

Mohutný Boivin kontroloval klíčovou uličku, zatímco Hollenbaugh se pohyboval, aby mohl krýt Boivina, Briggse a JN. Při tom si všiml, že k severnímu domu se blíží několik povstalců.

„Hodil jsem tam granát, ale nevím, zda někoho poranil. Kryli se tak jako ostatní," poznamenává. „Potom se na rohu objevil chlápek s RPG. Vystřelil jsem na něho, i když už vypálil. Střílel jsem, ačkoli už byl pryč, jen abych mu sdělil, že o něm vím a aby to už nedělal."

Zatímco Hollenbaugh nedovolil, aby se povstalci dostali k druhému domu – který byl kvůli ztrátám chráněn čím dál tím menším počtem mužů – jeho střechu zasáhl granát. Oba příslušníci námořní pěchoty utrpěli vážná zranění. Jeden v šoku vstal a držel se za zakrvácenou tvář.

Odstřelovač Delty k němu přiběhl a strhl ho na zem. („V boji nemůžete vstát. Kolem se střílelo a nepřítel byl na okolních střechách, takže když jste vstal, mohl na vás střílet.“)

Potom ho Hollenbaugh přivedl po schodech dolů. Vrátil se k druhému raněnému.

Ten se plazil a zanechával za sebou krvavou stopu. Hollenbaugh ho chytil za opasek a chtěl mu pomoct do bezpečí.

„Jdeme!“

„Ne, ne! (…) Nejdřív ho vyřiď!“

„To už jsem udělal!“

Hollenbaugh ho začal vléct po schodišti.

„Bylo na něm vidět, jak trpí bolestí,“ dodává Hollenbaugh. „Ale zavrtěl hlavou a ukázal směrem, kde podle něho byl ten chlápek.

Ošetřil bych je, ale viděl jsem, že jsou opravdu těžce ranění a potřebují se dostat pryč. Měli jsme toho příliš. Nebyl čas ošetřovat raněné, museli jsme bojovat.“

Hollenbaugh nyní pobíhal ne mezi třemi, ale mezi pěti stanovišti, a navíc kryl exponovanou oblast na severu, kterou právě objevil. „Pohlédl jsem na Larryho, povzdechl si a začal krýt další ulice. Pořád dokola jsem chodil od díry k díře a kryl ta místa.

Larry měl jižní křídlo, takže jsme ho odtud nemohli přesunout. Ten nemohl přebíhat jinam. U jiných stanovišť to šlo, ale na jižním křídle bylo vysoké schodiště, takže ho nemohl krýt nikdo jiný. Ani chlapci v druhém patře.“

A pak se ozvala exploze z jižní střechy, za Hollenbaughovými zády. Slyšel, jak Boivin volá:

„Done, koupil jsem to!“

Hollenbaugh dál pokračoval v krytí různých pozic, zatímco situace rychle eskalovala.

„Můžeš se dostat sem?“

„Jo…“

„Dobrá – tak pojď sem.“

Boivina zasáhla střepina do ruky a za levé ucho a silně krvácel z hlavy. Zatímco ho Hollenbaugh ošetřoval, nedaleko dopadl další granát. Kutálel se mezi přikrývkami, jimiž chránili raněné před horkým sluncem.

Ti dva muži pohlédli na granát („vypadal jako myš, co běží pod přikrývkou“), potom na sebe a oba vykřikli: „Granát!“

Boivin se vrhl do schodišťové šachty, zatímco Hollenbaugh se kryl za zídkou schodiště. Jakmile granát vybuchl, Hollenbaugh vzal jeden svůj a přiběhl k zídce, zhruba tam, odkud přiletěl nepřátelský granát.

„Něco za něco.“

Vrchní seržant pak zvedl svou pušku a vypálil dávku na sousední dům stojící necelých dvacet metrů odtud, kde byli povstalci.

Když už neměl kdo bránit jižní střechu – a ani severní –, Hollenbaugh se vrátil do práce a sám kryl všechna stanoviště. Jednou vystřelil tam, podruhé jinam, a tak to nepříteli připadalo, jako by tam obránců bylo víc. Domníval se, že tak zastaví útok, který mohl oslabené Američany dorazit.

Hollenbaugh vysvětluje: „V té době jsem kryl všechny díry v zídce. To už nešlo vyčkávat a účinně hlídkovat. Musel jsem vždy přiběhnout ke stanovišti, identifikovat místa, kde pravděpodobně jsou nepřátelé, a několikrát tam vystřelit.

Zkrátka jsem je zneklidňoval, aby si nemysleli, že už tam nejsme. To bylo všechno. Nechtěl jsem, aby se domnívali, že naše stanoviště jsou prázdná. Pak by totiž zaútočili. Je to jednoduché.“

Po několika výstřelech si Hollenbaugh všiml, že Boivin stále sedí na schodišti a je bledý jak stěna.

„Larry, jsi v pořádku?“

Nebyl. Boivin se narodil v New Hampshire čtyři desetiletí předtím přistěhovalcům z Kanady. Měl za sebou spoustu bojových zkušeností ze speciálních operací.

Nyní však hrozilo, že vykrvácí, a vzhledem k jeho urostlé postavě nebylo snadné ho nést ostřelovaným schodištěm v druhém patře.

„Na schodišti a střeše nikdo nebyl," vzpomíná Hollenbaugh. „Larry tam seděl a já jsem ho odtud nemohl dostat. Musel bych jít na schodiště, odnést ho dolů a pak dovnitř. A to by znamenalo, že všechna stanoviště by byla prázdná."

Hollenbaugh se rozhodl udělat přestávku. Posadil se na schody k Boivinovi a vytáhl malou lékárničku. Jenže gáza mu vypadla a nachytal se do ní písek. To mu utkvělo v paměti.

„Nevím, proč jsem si to zapamatoval, ale mluvil jsem o tom s mnoha lidmi a ti mi řekli, že se to stává."

Hned se vzpamatoval („trvalo to tak dvě vteřiny, ale připadalo mi to jako věčnost"), připravil nový obvaz a šátkem Boivinovi ovázal hlavu. Potom ho utáhl.

Boivin si nasadil přilbu a pohlédl na Hollenbaugha. Měl tvář a uniformu od krve. V zakrvácené přilbě a s šátkem vypadal vskutku děsivě. Hollenbaughvi se to líbilo.

„Vypadáš fakt drsně."

Toto zlehčení Boivinovi vlilo novou krev do žil a hned se mu vrátila barva do tváře. Spokojený Hollenbaugh neměl čas dál pozorovat to zázračné znovuoživení.

„Budeš v pořádku… já musím zpátky do práce."

Hollenbaugh se dál věnoval svým rychlým přesunům mezi stanovišti. A kdykoli spatřil v některém z oken záblesk či kouř, vystřelil tam.

Jelikož neměl široké palebné úhly či možnost požádat o dělostřeleckou palbu nebo blízkou leteckou podporu, schválně střílel tak, aby se náboje odrážely od stěn do jinak nedostupných nepřátelských pozic.

„Bylo tam úzké, dlouhé okno a viděl jsem, že se tam vznášejí obláčky z výstřelů," vysvětluje. „Nemohl jsem toho chlápka tam zasáhnout skrze jeho okno, ale skrz to úzké okno ano. Několikrát jsem tam vystřelil.

Doufal jsem, že se kulky odrazí tak, aby ho trefily. Improvizoval jsem… bylo to jako kulečník.

A potom jsem tam vypálil z pancéřovky. A on přestal střílet.

Všiml si, že Boivin opustil střechu a střílí. To ho povzbudilo a dál pálil ze stanovišť na střeše.

Boivin se, jak se ukázalo, přesunul do druhého patra, které v té době bylo neobsazené. Jenže zeď za ním byla ostřelovaná reaktivními granáty, a tak byl nucen jít o patro níž.

Baráž reaktivních granátů otřásala celou budovou a hluk byl tak silný, že nebylo možné verbálně komunikovat přes ulici.

„Vzpomínám si, jak se dva povstalci blížili k budově," řekl Hollenbaugh. „A koutkem oka jsem zachytil vojáka z námořní pěchoty, který běžel po schodišti, na které mohli střílet. Chtěl jsem na něho vykřiknout, ale nešlo to. Jenom jsem tam stál a střílel. Dali se na útěk.

Tak to bylo."

Hollenbaugh měl nesplnitelný úkol. Mohl si nepřítele držet od těla, jen dokud měl střelivo nebo dokud by si protivník neuvědomil, že má co do činění s jediným mužem.

„Byl jsem na té střeše sám, ale věděl jsem, že nemůžu pryč. Naše ztráty přibývaly, věděl jsem, že přibývají. Na mé střeše byli tři ranění a věděl jsem, že přes ulici je to podobné, protože jsem slyšel jejich křik."

A tak dál běhal od díry k díře a házel granáty nebo střílel z AT4. Po několika ranách, se znovu ozval nepřátelský těžký kulomet, který bránil postupu předního okraje spojeneckých sil. Aby toho nebylo málo, nejenže znemožňoval příchod posil, ale navíc mohl zhatit pokus o ústup k přednímu okraji sil.

Hollenbaugh vzal granátomet a chtěl vypálit termobarickou střelu.

Tehdy se na jižní střeše objevil kapitán Zembiec.

„Done, musíme jít!"

„Dobrá, ale nejdřív vystřelím."

Přestože bojoval už celé hodiny, dokázal přesně namířit. „Kulomet přestal střílet a my jsme mohli jít pryč."

Operátor Delty běžel po schodech za důstojníkem námořní pěchoty. V druhém patře se Hollenbaugh rozhlédl po příslušnících námořní pěchoty, kteří je jistili, takže mohl zvolat: „Poslední muž!"

Jde o efektivní techniku při přesunu do křídla či do týla. Přesunující se voják informuje druha, který ho kryje, že se stává posledním mužem. Ten se pak začne přesunovat a informuje jiného bojovníka, který ho kryje, že se stává posledním mužem.

Na terase v druhém patře však žádný poslední muž nebyl. Když s kapitánem přiběhli dovnitř, ani tam nikdo nebyl.

To samé platilo i o vnitřním schodišti, prvním patře a přízemí.

A nikdo tam nebyl, i když vyběhli do dvora. A stejně tak nikdo nestřežil díru ve stěně dvora, kterou prorazili uprostřed noci, aby urychlili únik.

Tehdy hlavní seržant Delty Don Hollenbaugh pochopil, co to znamená být „posledním mužem".

Hollenbaugh byl skutečným mužem z úderné jednotky – dalším sniperem JSOC, který zvrátil průběh bitvy, aniž by měl v ruce odstřelovačskou zbraň. Odrazil odhodlaný a koordinovaný nepřátelský útok útočnou puškou, vypůjčeným granátometem M203, několika pancéřovkami AT4, četnými granáty různých typů (fragmentačními, kouřovými, termobarickými) s neuvěřitelnou účinností a odvahou.

Jeho činy umožnily zachránit desítky amerických hrdinů.

Ačkoli se Zembiecem zkontrolovali dvůr, ještě nebyli v bezpečí. Stále je čekalo několik set metrů k přednímu okraji spojeneckých sil.

Když Hollenbaugh prolezl dírou, spatřil svobodníka Thomase Adamtze, který byl vyzbrojen lehkým kulometem, který vzal jednomu z raněných mariňáků z Echa.

„Když jsme prolezli tou dírou, byli tam Larry Boivin a jeden muž z námořní pěchoty," poznamenal Hollenbaugh. „Ten ukázal, co v něm je. Střílel na kulometné hnízdo, na které jsem neviděl. Měl lehký kulomet M249 a střílel, co to dalo.

Stál tam na hromadě cihel a nekryl se. Pocítil jsem hrdost. „Tomu říkám voják," pomyslel jsem si. Viděl jsem, jak odlétávají nábojnice, a na okamžik jsem si říkal: ‚To je krása.' Ale potom jsem si uvědomil:

‚Člověče, vždyť se nekryješ, k zemi! Ale jinak dobrá práce… Bylo to skvělé.‘ “

Jelikož Boivin byl raněný a Briggs pomáhal postřeleným mužům, Hollenbaugh a Zembiec kryli ústup.

„Běželi jsme po ulici a já jsem byl poslední muž. Nechal jsem všechny proběhnout a kryl jsem je. Tak jsme se dostali z toho místa, kde ten chlápek z námořní pěchoty střílel na té hromadě cihel. Otočil jsem se a začal pálit na to kulometné hnízdo.

Všichni běželi a já jsem střílel. Vzpomínám si, že jsem vpravo uviděl jeden tank námořní pěchoty, který tam jel. A letěly tam vrtulníky, které postřelovaly ulice. Byl to tuhý boj.“

Jeden z tanků zničil minaret, který Američané zkontrolovali před útokem, a přesto potom sloužil povstalcům. Mezitím na nepřítele udeřily dva vrtulníky námořní pěchoty AH-1W Cobra. S tanky postupovala 3. četa Echa.

K posilám patřil Place, odstřelovač, který byl tak efektivní během prvních dnů Echa ve Fallúdži. Place se vyznamenal, když během dvou dubnových týdnů zaznamenal třicet dva potvrzených zásahů. A 26. dubna znovu předvedl své schopnosti a hrdinství, když „bez ohledu na své vlastní bezpečí opustil bezpečí svého stanoviště a pustil se do ničení nepřítele“. Za své činy v březnu a dubnu byl vyznamenán Stříbrnou hvězdou.

Více než polovina ze zhruba čtyřiceti mužů, kteří nad ránem pronikli do hloubi města, byla raněna. A třetina z nich ležela na nosítkách.

Austin také obdržel Stříbrnou hvězdu, byť in memoriam. Podlehl svým zraněním a byl jediným mrtvým Američanem v této urputné bitvě.

Taktéž Perez-Gomez a Adametz z námořní pěchoty byli vyznamenáni Stříbrnou hvězdou, zatímco mnozí další obdrželi za své činy toho dne Bronzové hvězdy.

Za své nezištné činy, kdy riskoval život, aby zachránil druhé, Briggs dostal vyznamenání Distinguished Service Cross. To je druhé nejvyšší vojenské vyznamenání, jež může obdržet příslušník amerických pozemních sil a je vyhrazeno pro ty nejmimořádnější příklady chrabrosti.

Hollenbaugh si myslí, že měl dostat ještě vyšší vyznamenání. „Dan si DSC zasloužil. Ale s tím, co vím teď, bych mu upřímně řečeno dal Medaili cti."

Také Hollenbaugh obdržel Distinguished Service Cross. „Každý se mě ptá: ‚Bál ses? Cítils něco?' Ne, jenom jsem pracoval. Jsem na to cvičený. Bylo mi čtyřicet, byl jsem v armádě už skoro dvacet let a byl jsem vyšší poddůstojník. To nebyla moje první bitva… přestože to byla ta největší.

To byste museli vidět, co tam prováděli ti chlapci z námořní pěchoty a všichni ostatní. Některé příběhy jsou, bůhvíproč, známější než jiné. Takoví lidé jsou potom ocenění za to, co udělali. Ale já to beru tak, že ty medaile oceňují všechny, kdo se toho boje zúčastnili."

A pak dodává ukázky hrdinství, které zažil. „To, jak Larry dál bojoval, když jsme ho ovázali. To, jak Dan šel čertví kolikrát pro raněné. To, jak ten voják z námořní pěchoty mávl rukou a řekl mi, že mám nejdřív vyřídit nepřítele. To, jak jeho druh stál na té hromadě a střílel.

To, jak kapitán Zembiec a jeho radiotelefonista byli všude. Přišel do prázdné budovy a na schodišti se vystavil zběsilé střelbě nepřítele, poté co už všichni byli pryč. Nebyl tam nikdo, kdo by ho kryl potlačovací palbou. Vyběhl po tom schodišti zpátky, vzal mě a odvlekl dolů.

Bylo to velmi nezištné. Tolik chlapců se tam zachovalo statečně."

Hollenbaughovi utkvělo v paměti ještě něco. Když se četa vracela k přednímu okraji spojeneckých sil, jeden příslušník námořní pěchoty nedaleko byl postřelen a upadl do ostnatého drátu, který odděloval vnější Fallúdžu od vnitřní. Jiný muž z námořní pěchoty a jeden novinář mu přiběhli na pomoc a odvlekli ho do bezpečí.

Udivený Hollenbaugh napsal novinářovu šéfredaktorovi, že ten reportér by si zasloužil medaili.

Ačkoli Austin byl jediný Američan, který zahynul v té bitvě, nebyl poslední, kdo položil život za druhé.

Douglas Zembiec později mluvil o 26. dubnu 2004 jako o „největším dni svého života“. Jeho legenda se rychle šířila a získal přezdívku „Lev z Fallúdži“. Byl povýšen na majora, ale o důstojnickou kariéru neměl zájem.

Raději vstoupil do organizace Ground Branch, což je klíčový prvek záhadné Special Activities Division/Special Operations Group (Oddělení speciálních aktivit/skupina speciálních operací) v CIA.

Je to hlavní jednotka černých operací CIA schopná účastnit se nekonvenční války a citlivých protiteroristických operací. Obvykle nabírá zkušené operátory Delty, protože práce v Ground Branch vyžaduje desetiletí zkušeností se speciálními operacemi. Údajně se tam důstojník námořní pěchoty dostane jednou za několik let.

Zembiecovi se to podařilo.

Později byl zabit při mimořádně riskantní razii v Sadrově městě, které ovládala Mahdího armáda Muktadá al-Sadra, v květnu 2007. Zembiec vycítil, že něco není v pořádku, vykřikl na své muže, ať se kryjí, a potom to koupil.

V té době bylo oznámeno, že zahynul v činné službě u námořní pěchoty a posmrtně obdržel Stříbrnou hvězdu. Teprve před několika lety bylo zveřejněno, že byl oceněn též anonymní hvězdou na Tabuli cti CIA.

Vrchní seržant Larry Boivin, který za statečnost ve Fallúdži obdržel Stříbrnou hvězdu a Purpurové srdce, po čtyřiadvaceti letech služby v ozbrojených silách odešel do výslužby. Spolu s dalšími třemi vyznamenanými vojáky zahynul při přehlídce v listopadu 2012 v texaském Midlandu, když do jeho alegorického vozu narazil nákladní vlak.

Boivin zahynul tak, jak žil – jako hrdina. Několik vteřin před nárazem postrčil svou manželku Angelu do bezpečí.

Hollenbaugh říká: „Larry byl velmi disciplinovaný – velmi motivovaný a houževnatý. Vždy chtěl dosáhnout víc. Byl to velký voják.“

Operace ve Fallúdży byla Hollenbaughova poslední. V roce 2005 po dvaceti letech služby Jednotku opustil.

„Jsem hrdý na to, že jsem mohl sloužit s těmi chlapci," říká. „Neměnil bych to. A ti hoši z námořní pěchoty (…) Nedá se jim nic vyčíst. Pracovali tvrdě a obětovali se.

Akorát je hloupé, že všechna naše dřina byla k ničemu."

První bitva o Fallúdžu skončila po několika dnech. Američané se stáhli z města a přenechali operace nově vytvořené irácké fallúdžské brigádě, čímž se spojenci snažili přenechat boj Iráčanům.

Toto rozhodnutí se ukázalo jako katastrofální. Fallúdžská brigáda nejenže se takřka okamžitě zhroutila, ale navíc povstalcům dodávala americké zbraně a výstroj. To vedlo k ještě krvavější a brutálnější bitvě na konci roku 2004.